

Gledališki list SLG Celje. Sezona 1968-69, št. 5. Izdalo in založilo Slovensko ljudsko gledališče Celje. Predstavniki: upravnik Slavko Belak. Urednik: Janez Zmavc. Portret pisatelja: foto Pelikan. Naklada 1.500 izvodov. Tisk »Celjski tisk« Celje.

čarobna piščalka

SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE CELJE

Fran Roš

ČAROBNA PIŠČALKA

Pravljica v treh dejanjih

Režija: **Janez Drozg**

Priredba: **Janez Žmavc**

Lektor: **Majda Križajeva**

Scena: **Avgust Lavrenčič**

Kostumi: **Vida Zupan-Bekčičeva**

Glasba: **Urban Koder**

Koreografija: **Jaka Hafner**

O s e b e :

Mati Dobrodejeva	Marija Goršičeva
Gojko	Branko Grubar
Cvetka	Anica Kumrova
Gozdni mož Bradovan	Bogomir Veras
Medved Rjavko	Ivan Tkavc
Princesa Violeta	Minu Kjudrova
Minister Debelin	Borut Alujevič
Zdravnik Ceferin	Marjan Dolinar
Čuribaba, zlobna ženska	Mijna Mencejeva
Mrkun, njen mož	Jože Pristov
Prvi lovec	Miroslav Podjed
Drugi lovec	Franci Gabrovšek
Tretji lovec	Štefan Volf
Kraljevi glasnik	Janez Bermež
Stražarji	Cveto Vernik
	Vili Korošec
	Alojz Jeršič
Dvorjanki	Nada Božičeva
	Marjanca Krošlova

Prvo dejanje: na gozdni jasi

Drugo dejanje: pred kočo Dobrodejevih

Tretje dejanje: v gaju pred kraljevim gradom

Premiera 14. decembra 1968 ob 15.30

Sepetalka: Olga Puncerjeva
Vodja predstave: Boleslav Simoniti

Tehnično vodstvo: Franjo Cesar
Razsvetljava: Bogo Les

Odrski mojster: Franc Klobučar — Krojaška dela: Amaliya Palirjeva, Jože Gobec in Oto Cerček — Frizerska dela: Vera Srakar — Slikarska dela: Ivan Dečman — Rekviziterska dela: Ivan Jeram — Čevljarska dela: Konrad Faktor — Garderoba: Fanika Pantner

ČAROBNA PIŠČALKA

(kakor jo tovarišice pripovedujejo otrokom)

Ob robu gozda je stala lesena kočica pokrita s slamo. V njej so stanovali: mama Dobrodejeva s sinom Gojkom in sestrico Cvetko. Daleč v gozdu je prebival gozdni mož Bradovan s svojim sinkom. Bradovan je imel dolgo brado, v kateri je bila čarobna moč. Rad je pomagal dobrim ljudem. Hudobna Čuribaba in njen mož Mrkun sta povsod zasledovala Bradovana, da bi mu odrezala brado. Nekega dne sta Gojko in Cvetka odšla v gozd nabirat jagode za bolno mamico. Na jasi sta opazila zibelko z otrokom. Proti zibelki se je plazila strupena kača. Gojko jo je ulovil in rešil otroka. Dobrodejeva sta nabrala že polno košarico jagod, narkar sta zaslišala korake. Bil je sam gozdni mož Bradovan. Otroka sta se ga razveselila in ga prosila za zdravilo, ki bi ozdravilo bolno mamico. Bradovan jima je dejal: »Rešila sta mi sinka pred strupeno kačo, ki jo je poslala Čuribaba, nagradil vaju bom!« Gojku je podaril čarobno piščalko; če si zapiskal nanjo, je vse plesalo. Cvetka pa je dobila čarobna očala. Vesela sta bila tudi čudežnih kapljic, ki bodo ozdravile bolno mamico. Odhitela sta domov. Na poti sta srečala Čuribabo. Bila je prav smešna in grda. Na nosu je imela veliko bradavico, v roki debelo palico in oblečena je bila v pisano obleko. Hudobna kot le kaj jima je vzela stekleničko z zdravilom. Gojko je takoj zaigral na čarobno piščalko. Čuribaba je plesala in plesala ter vsa utrujena spustila kapljice na tla. V steklenički, ki jo je Gojko pobral, so ostale samo tri kapljice. Hitro sta jih odnesla domov bolni mami. Mamo je pozdravila že ena sama kapljica čudežnega zdravila. Drugi kapljici, ki sta še ostali v steklenički, je Gojko skril pod omaro.

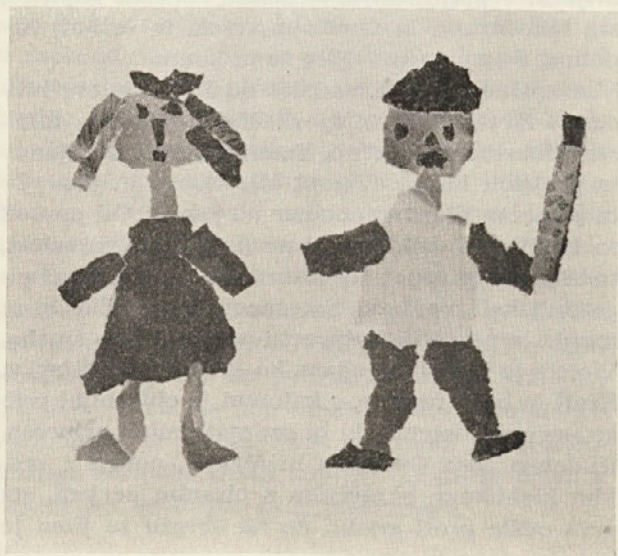

Čuribaba in razbojnik Mrkun sta hotela Dobrodejevim ukrasti čudežne kapljice. To se jima ni posrečilo. Namesto Bradovanovih kapljic sta dobila stekleničko čisto navadne vode. To je bila Gojkova zvijača. V prepričanju, da imata čudežne kapljice, sta bila Mrkun in Čuribaba vesela in še bolj hudobna. S tem pa pravljice še ni konec.

V mogočnem gradu, nedaleč od Dobrodejeve hišice, so živeli: kralj, njegova hčerka Violeta, minister Debelin in zdravnik Ceferin, veliko dvorjanov in grajskih lovcev. Vse bi bilo dobro in prav, če bi princesa Violeta venomer ne jokala. Od povsod so hodili zdravniki, da bi pozdravili veliko žalost, toda nihče ni uspel. Cele dneve so grajski lovci po gozdu iskali medveda. Smešnemu brundačku bi se morda le posrečilo pripraviti princesko do smeha. Violeta je še bolj zajokala, ko je zagledala Rjavka. Kralj je izdal razglas, v katerem je obljubljal veliko nagrado tistemu, ki bi ozdravil bolno princeso. Hudobna žena Čuribaba in Mrkun, pokrit z velikim klobukom, okrašenim s pisanim perjem, sta prva odšla proti gradu. Že na obrazu se jima je

videlo, da sta hudobna, zato sta zelo težko prišla do princese. Čuribaba je stiskala v roki stekleničko z navadno vodo — sama tega ni vedela. Ko je princesa zagledala hudobna človeka, je še močnejše zajokala. Le s težavo je spila kapljice. Studenčnica ni ozdravila Violete. Ostala je še naprej cmerava in žalostna. Čuribaba in njen mož Mrkun pa sta dobila svoje plačilo v grajski ječi.

Tudi Dobrodejeva otroka Gojko in Cvetka sta sklenila, da bosta pomagala ubogi princesi. V torbico sta naložila čarobno piščalko, čudežna očala in zdravilne kapljice ter odšla v grad. Princesa Violeta se je otrok razveselila, čeprav to ni bilo po volji debelušnemu ministru Debelinu, niti zdravniku Ceferinu. Gojko je skozi čarobna očala našel vzrok te čudežne bolezni, ki sploh ni bila bolezen. Princesa je bila le tako tesno obuta in oblečena, da jo je vse bolelo. Tudi jesti ni mogla, ker jo je steznik preveč tiščal. Violeta je sezula pretesne

čevlje, slekla tesno obleko, popila samo eno kapljico čudežnih zdravil in bila je zdrava in nasmejana. Zahvalila se je otrokoma za veliko pomoč. Postali so pravi prijatelji. Ob slovesu sta Gojko in Cvetka namesto velike nagrade rajši odpeljala medveda Rjavka. Stražarji so spustili iz temne ječe Mrkuna in Čuribabo, ki sta obljubila, da ne bosta več preganjala pridnih ljudi. Za srečen konec je Gojko zaigral na čarobno piščalko, le toliko, da je princesa veselo zaplesala, in vsi so bili srečni.

Našo pravljico uprizarjamo v pomembnem letu pisateljevega življenjskega praznika, ob 70-letnici življenja. Sam rojstni dan je sicer že za nami, vendar spet ni več tako daleč, da bi mu ne mogli znova čestitati in mu želeti še mnogo mnogo zdravih let. Malo je pisateljskih osebnosti, ki bi nas tako prevzele s skromnostjo in z vdanostjo v svoj poklic. In malo jih je, ki bi tako neopazno hodili mimo nas, zatopljeni v svoja nenehna snovanja. S tem seveda ni rečeno, da pisatelja Roša ne poznamo! Saj ga vsak dan srečujemo na naših cestah, s širokokrajnim klobukom, torbo... živahna hoja prenaša visoko postavo, kakor da bi se prav nič ne hotela sprijazniti s številom svojih let, in — kaj neki spet premišljuje in snuje?

Rodil se je v Kranju 14. januarja 1889. leta, vendar je že v ranem otroštvu priromal z očetom, pisarniškim uradnikom, v Celje, mesto, ki mu je ostal zvest v dobrih in hudih časih vse do danes. Že kot gimnazijec je pod mentorstvom pesnika Rudolfa Maistra sodeloval z drugimi mladimi pisatelji in pesniki v dijaškem listu Savinja. Njegove pesmi je objavil tudi Oton Župančič v Ljubljanskem zvonu. Imenovali sta se »S plamenico« in »Šel si od nas«.

Doba, v kateri je pisatelj Fran Roš preživel svojo mladost, je bila burna doba prepovedovstva, ki je zelo vznemirila njegova čustva. Pisatelj je globoko občutil pomen osebne svobode človeka, vedno bolj se je predajal vsemu, kar je lepo, dobro in pošteno in pravično, ter je vsa ta svoja prepričanja in razporeženja izpovedoval v svojih pisateljskih delih. Le-teh ni malo in mnogo jih je napisal prav za mladino. »Medved Rjavček«, »Juretovo potovanje«, »Dija«, kdo jih ne pozna, iz roda v rod gredo in še jih z velikim veseljem prebiramo. Tudi mladinske igrice: »Ušesa carja Kozmijana«, »Desetnica Alenčica« in »Čarobna piščalka« so nešteto krat popeljale skupine otrok v prelep pravljичni svet, ki se odpira na gledališkem odru in ki ga imajo mladi ljudje tako radi.

Naš dobri pisatelj še sedaj rad, prerad napiše kaj lepega za mladi rod, saj ima otroke rad, v njih vidi veliko dobrega in tudi zaupa jim.

Poleg del za mladino je napisal tudi obsežna dela iz narodnoosvobodilne vojne, njegovo zadnje delo je »Pregnanci v Srbiji l. 1941—1945«. Sam je bil ob vdoru okupatorja v naše kraje najprej zaprt, nato pa z vso družino izgnan v Srbijo, kjer je dočakal svobodo.

Do upokojitve je opravljal profesorski poklic. Za svoje izredno uspele in požrtvovalno pedagoško delo je dobil visoko priznanje z imenovanjem za pedagoškega

svétnika. Po osvoboditvi je bil tudi okrožni šolski nadzornik, prejel pa je tudi visoka državna odlikovanja, mesto Celje pa ga je v zahvalo za vse, kar mu je dobrega naredil, imenovalo za svojega častnega meščana.

Kakor je bogato in raznoliko delo pisatelja Frana Roša — omeniti moramo vsekakor še povest: »Zvesta četa«, komedijo »Mokrodolci«, »Pesmi iz ječe in pregnanstva«, enodejanko »Največ sveta otrokom sliši Slave« pa še operna besedila — tako je neprecenljive vrednosti njegovo vzgojno delo v šoli. In nič manj pomemben ni Fran Roš kot osebnost, ki je s tankim posluhom za soustvarjanje v naprednih družbenih dogajanjih bil vedno prisoten pri javnem družbenem delu in ima zato še danes najvišji ugled.

Ob njegovem jubileju se mu je težko oddolžiti za vse njegovo delo, vendarle pa želimo, da bi sprejel vse številne iskrene želje, ki mu jih izražamo ob uprizarjanju njegove pravljice »Čarobna piščalka«.

AVTOR O NASTANKU NAŠE PRAVLJICE

»Čarobno piščalko« sem napisal v aprilu 1963. leta in je torej povsem nova. Morda je zanjo primernejše, da nima modernejše oblike, saj vsebuje motive iz slovenskih in drugih ljudskih pripovedk. Tako je tu uporabljena pripovedka o gozdnem možu na Mrzlici, ki je imel majhnega sina. Zapisana je bila v Grižah v Savinjski dolini in tudi objavljena v predvojni drugi čitanki za osnovne šole. Znanih je več naših pripovedk o škratih in vilah, ki so dobrim ljudem v stiski pomagali tudi z zdravili. Motivi z medvedom našim pripovedkam niso tuji. Motiv o žalostni princesi je francoskega oziroma že kar mednarodnega izvora. Precej po svoje in drugače od mene ga je v kratkem prizoru nekoč uporabil Fran Milčinski. Piščalko, ki sili k plesu, najdemo pri bratih Grimmih.

Slike so delo cicibančkov iz celjskih vzgojno varstvenih ustanov in prikazujejo osebe in dogodke iz »Čarobne piščalke«.

Objavili smo jih le nekaj; te in še druge so razstavljene v gledališkem foyerju in bodo ostale tam vse do Novega leta. Razstava bo odprta pred vsako predstavo.

Grafično podjetje
CELJSKI TISK
Celje

AGROPROMET

CELJE

kupuje in prodaja sadje in
zelenjavo

Slovensko ljudsko gledališče Celje

želi vsem svojim obiskovalcem

srečno novo leto 1969

Trgovsko podjetje na veliko in malo

TKANINA- GALANTERIJA

Celje

Z VELEBLAGOVNICO LJUDSKI MAGAZIN

in poslovalnico

TKANINA-DEKOR

SE PRIPOROČA

TOVARNA

priporoča svoje kvalitetne proizvode:

- karbon papir
- indigo papir
- pisalni trakovi
- matrice za razmnoževanje
- barve za razmnoževanje
- akvarelne šolske barvice
- tempera barve
- umetniške oljne barve
- jasnit-diazo-amoniak papir
- mica, bele barve za belo perilo
- guminol, lepilo za gume
- srebrna bronca za peči itd.

Znamka AERO jamči za kvaliteto!